

Виж: [Първа част](#)

Кр. Генов

За да повдигне и затвърди оптимизма им в победоносния край на народната революция, той им посочва и примера на други, съседни народи, освободили се вече именно по този път:

Я вижте, братя, погледнете на ближните нам племена!

От тях добър пример вземете как си прославят имена! .

Нека обърнем внимание при това каква атмосфера на интимност и близост между себе си и народа създава поетът чрез тези пълни с патриотична и хуманистична любов обръщения и увещания: „Я вижте, братя, погледнете“, „До кога, братя, ще се губим“, „Българко, мила майко“ и пр.

Увлечен от вълната на патриотично-героичната романтика, Добри Чинтулов рядко спира по-конкретно внимание върху картината на робската действителност. Обикновено за нея той говори твърде общо, с определения като „робство“, „мъчения“, „дълго търпение“. Единствено в стихотворението „Стани, стани, юнак балкански“ той рисува сравнително по-широка картина на робството, представяйки^ как

.. . сълзи кървави пролива
във робство нашият народ,
високо той ръце простира
да го избави вишний бог!

Народното страдание тук наистина е загатнато по внушителен начин, обаче и сега ние не виждаме конкретно-типичните черти на робската действителност. Все пак обаче чувствуваме нейното присъствие, нейната историческа същност.

Освен с актуалната си тематика и революционното си идейно съдържание Чинтуловите бунтовни песни се отличават и с несъмнени художествени достойнства. Преди всичко тези песни, наред с ярката си революционна идейност, правят впечатление с искрения си и заразителен лиризм. Поетът умее да внуши своите чувства, да зарази със своя революционен патос. Ние му вярваме, че наистина за него народът е „мил“, че той чувства жестоката му участ като участ на скъпи родни „братя“, че обича родината като „мила майка“, че болезнено скърби при вида на народните страдания и че е готов да се жертвува за свободата на поробените си съотечественици. Ясните патриотични идеи и чувства на поета намират израз чрез един също така ясен, стегнат и образен стил. При това **Чинтулов** зове така страстно настойчиво за борба и с такава непоколебима увереност в нейния победоносен изход, като да е настъпил последният час на робството. Тук наистина, както отбелязва Георги Бакалов, „всяка песен е позив към революция“ и „направо зове и заклева“:

Да викнем всинца с глас голям
по всичкия Коджа Балкан:

- Голямо, мало, ставай,
оръжие запасвай!

Напълно естествено, в историко-патриотичните и революционните си песни **Чинтулов** проявява особена склонност към задружните прояви и действия, към масовия революционен устрем. Той чувства преди всичко масовата героика, дава израз на масовия революционен патос, но не и картината на личния подвиг.

Все с такава цел – да вдъхнови за решителна народна революция поробените си братя – Чинтулов ги укорява в предълго търпение и заспалост. Той разбира правилно, че

умело отправеният укор е мощно средство за пробуждане на чувството за човешко и национално достойнство, на борческа воля за чест и свобода.

Българи-юнаци,
ще ли още спим? .

...

Така ли вечно ще се трудим
и в робство всинца да измрем? .

Този укор към народа се чувствава и в начина, по който поетът сочи за пример съседните народи: „От тях добър пример вземете/как си прославят имена.“ Най-сетне Чинтулов се стреми да събуди чувство за чест и слава у народа. Затова той величае в хиперболизиран вид древната българска мощ и героизъм. Идеализира борците за народна свобода, подчертава особено достойнството на личната и народна слава.

Чинтуловите революционни песни имат романтичен характер. В тях личи силна склонност към жизнена правдивост. В съгласие с тази склонност на поета и езиково-стилните му средства се отличават с конкретност и достъпност. Така например той олицетворява българската национална мощ в образа на „лъв балкански“, на чутовен „юнак балкански“ или просто на „българи-юнаци“. Българинът трябва да събуди – „от сън дълбок“ – в гърдите си някогашната своя борческа героична мощ, да грабне оръжие в ръка и във всенароден устрем да извоюва свободата си. Идеалът на борбата е даден в крайно опростени черти – щом бъдат изгонени поробителите, народът ще възвърне изгубената си преди векове държавна независимост и свобода. Любовта към народа се представя художествено като „искра любородна“ или като пламък. Поробителите са просто зла „змия“, на която трябва да се смаже „главата“.

Всенародното въстание поетът рисува като някакъв празник – като препасване на саби, развиване на знамена и стихийна четническа борба с бойни позиции на хайдушкия Балкан, рамо до рамо със сърби, черногорци, руси и др.

Както се спомена, най-характерна езиково-стилна особеност на Чинтуловите революционни песни, наложена от тяхното съдържание и предназначение, е призивно-лозунговата форма. Тя придава на изразяваните мисли и чувства по-голяма прямота и действена сила. Не малко са допринесли за това и сполучливите популярни мелодии, които поетът сам е нагласял на своите песни. Съществена черта и важно достойнство на Чинтуловата поезия е и нейният емоционално- подвижен музикален стих. Не случайно **Чинтулов** свири на цигулка, а в Одеса редовно посещава „кафенето на Майер“, за да слуша – както сам се изразява – „оня пуста музика“, от която е чувствувала просто органическа нужда неговата дълбоко лирична, поетична душа. Той е първият български поет, който си служи умело и свободно със силабо-тоничния стих, с естествено изградена строфика, както и с естествена художествена инверсия.

* Със съкращения